

— Կ. Պօլսոյ նոր Պատրիարքի ընտրութիւնը Արշակունի Աբաղայեան պատուական լրագիրէն ներկարգում է այսպէս. «Հոկտեմբերի 16-ին չորերջաբթի առաւօտուն Հեռագրական գծի լուր հասաւ 'ի Կ. Պօլսոյ 'ի կողմանէ Տեղապահ Սրբազանին, որ պաշտօնական կերպիւ կձանդցանէ' Թէ Իգմիրի մեր Գերապատիւ առաջնորդ Սրբազան Տէր Պօղոս Աբբեպիսկոպոսը՝ Կ. Պօլսոյ Պատրիարք ընտրուեցաւ ուստի շուտով իւր ծանապարհորդութեան պատրաստութիւնը տեսնէ։ Այս կարեւոր լուրը ամենուելուն պէս, Իգմիրի ազգային քաղաքական ժողովը փութացաւ յաւտուկ սուրհանդակ մի յուղարկել 'ի Մանիսա, ուր մեր Գերապատիւ Առաջնորդը գտցած էր յայցելութիւն իւր հոգեւոր հօտին։ Կորին Սրբազնութիւնը հինգշաբթի երեկոյին վերադարձաւ Իգմիր։ Բայց տակաւին ոչ քաղաքիս Հայ ժողովրդեան կողմանէ որոշում մի եղաւ թող

Ամեն մէկ Ռուսերէն բառի յետեւէն դրած են փարսեթեղեսի մէջ էլի Ռուսերէն բառեր՝ համեմատ իւրաքանչիւր նշանակութեան մի և նոյն բառի, և բացայայտ մեկնելու դիտաւորութեամբ բաժանուած են թուանշանով։ Այս կարգը ընդունուած է ամեն Եւրոպայի լաւ Բառարան յօրինողներու մէջ, զորօրինակ են նորագոյն լիակատար Քրանսիականէն Անգղիական և Անգլիականէն Քրանսիական Բառարանը Ֆլեմինգի և Տիքքենի, չքնաղ արգասիք երկուց աշխատակցաց, տպագրած Փարէզումը երկու մեծ հատորներու մէջ, և դարձեալ նմանօրինակ Գպրոյցական Բառարան Սոսն Արոֆեսորի։ Յետ այնուրիկ՝ զինի թարգմանութեան և մեկնութիւն տալոյ բառին, զալիս են ասացուածները (Տրանսլէթը) իրանց ազգի ազգի փոփոխութիւններով, ինչպէս բնական, նոյնպէս և չղբաբերական իմաստներու մէջ. իսկ ներդրածական բայերու ասացուածները կրաւորականներէն դատ են և առանձին, Ֆլեմինգի, Տիքքենի և Սոսնի նմանութեամբ, որ ընթերցողը լաւ հասկանայ, և չեն խառնած երկուանէլ մէկգմէկու հետ, ինչպէս որ Ռէյֆն է արել։ Այլա թէ՛ մէկ քանի բառի մէջ չեն դուրս գրուած հոմանուններ (սինոնիմ), այս այս պատճառով է արած, որ նոյր կամ աւելի յայտնի են և ծանօթ, և կամ չեն արժան աւելի բացատրութեան, իրանց արդէն մտաւած հնութեան պատճառաւ, և աւանդ

տեղեկութիւններ ևս, — այդ պիտի չեմ կարող կատարել, — մնայ առանձին անգամի համար: Գուք խոստացած էք Արվիտսի մէջ Չեր ճանապարհորդութիւնն արածից, մի քանի ծանօթութիւններ տալ ինձ*, — մանաւանդ մեր Արվիտսեան Հայերի կենսական վիճակից, կատարեցէք խնդրեմ Չեր խոստմունքը: Հերիք է խօսքս Չեր հետ, — կըքեմ նամակս, քանի փոստան յուզի չէ անկած: Հ. Եթէ պ. Ա. Փ. . . Եկատերինօտարումնէ, աստ լրագիրներ ի մէջ բան խօսելուց ազգային պակասութիւնները չ'ծածկէ. . . ուրիշ ոչ ինչ: Մ'նաս բարեալ:

Քո բարեացակամ
Յովհաննէս Քոչար-Բեգեանց:

ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՀԱՅՈՅ Ի ՌԱՆԳՈՒՆ
(Արշալուստի փոխ)

Հնդկաստանի մէջ Պերմանի կայսերութեան մայրաքաղաքը բնակող սակաւաթիւ հայերէն ոմանք՝ ազգասիրական և ուսումնասիրական ոգիէ շարժեալ ժողովարան մի հաստատել են մօտեքս Թանգարան Հայոց անուամբ:

Յիշեալ մեր համազգի եղբարց նպատակն է հայերէն լեզուաւ հրատարակել գլխաւոր լրագրութեանց բաժանորդ գրուիլ և ընթերցող զանոնք յիշեալ թանգարանին մէջ նմանապէս կիսափազին հետ զհետէ ձեռք բերել ազգային արժանաւոր նորատիպ մատենաները և անոնցով զարգարել իրենց նորահաստատ թանգարանը:

Ապաքէն Ռանգունի մեր համազգի եղբարց այս ուսումնասիրական ընթացքը և այս սիրալիր միաբանութիւնը մեծի գովութեան արժանի է, և սիրելի է մեզ յուսալ թէ պիտի յարատեւ ու յաջողութեամբ պիտի պսակուի:

ՀԱՄԱՐԱՆՈՍԱԳԻԾ ՊԱՏԿԵՐ

Ներքին կերպարանութեան Լազարեան ճեմարանի
Արեւելեան լեզուաց յաֆէ 1856 ց 1863:

Նոր շրջանն ընդհանուր կերպարանափոխութեան Ուսուցից՝ որ սկսաւ յետ պատերազմին յարիմոյ (1856), տեսանի մանաւանդ յուսումնարանս Այստերութեան: Ուսումնարանքն այնորիկ ընկալան կամ ընդունին հիմնական փոփոխութիւնս, և վասն այնորիկ շատ կամ սակաւ գտանին ի փոփոխ վիճակի, սակայն Պերմանին Լազարեան՝ որ կայ ընդ առանձին սեպհական կառավարութիւն, ունի և զայն յատկութիւն՝ զի չունի պէտս փորձ փորձելոյ նորով կարգադրութիւն, բայց կարէ օգտիլ ի պատրաստելոյն և յարգէն կատարելագործելոյն և ի վար արկելոյն կարգաց բառ ուսումնական մասին կերպարանափոխութիւն, — զոր և առնէ նա ի ներքին կերպարարութեան իւրում, ոչ իւրիւր խախտելով զարտաքինն իւր կազմութիւն, որ յայսմ շրջանի (զորմէ են բանք մեր) անփոփոխ

* Հաճախեցէր մեծաւ ուրախութեամբ կը տրպագրէ այդ տեղեկութիւնքը իւր էջերի մէջ: Խաճախեցէր:

մնաց ի վերայ նախկին հիման: Յամին 1860, զտեղեկ Պերմանին ի Պիտաւոր Իշխանապետէն իւրմէ ի Պիտերալ-Եղիւթանոյ Քրեալ Ելքեւոյ Ֆէօդորովիչէ Օւլովայ (որոյ և միջնորդութեան պարտական է Քարճարագոյն պարգեւամբն ինքեան Իկէնոնական իրաւանց), ի 19 էն Կոնստանտինոպոլ իսկ ամի եմուտ ընդ զլիաւոր տեսչութեամբ Ետենադարի Տէրութեան՝ Ենդամոյն Արվիտսեան և Սիրիբեան Ժողովոց և Կառավարող զործոց նոյնի՝ Պետական Ետենադարի՝ Ենդքին Խորհրդականի Ալաթիմիւրայ Փեթրովիչի Քուզբովայ:

Մասնին Պերմանին ընդ տեսչութեամբ առնն՝ որ կառավարէ զգործս աշխարհին՝ որոյ բնակչացն ազազաւ յատկապէս հաստատեալ է այն, առաջի առնէ օգուտս վասն երկրորդեց կողմանց: Ժողովն Արվիտսեան, ունելով 20 պարագայ տեղին (вакансія) ի Պերմանին, հսկէ ի վերայ տանուց իւրոց ոչ միայն ի նմա, այլ և ի Համալսարանի և յասպարիսի արքունի պաշտօնակատարութեանց: զի բարեհաճ ու շարքութիւն և հովանաւորութիւն Պիտաւոր Իշխանապետին՝ է ի վերայ նոյն ամենայն ուրեք: և վասն այնորիկ՝ երիտասարդքս այսորիկ, յետ աւարտելոյ զընթացս ուսմանց, գտանեն նոյնժամայն գործնական պարագմունս համեմատ իւրեանցն հակամիտութեանց: Եւ իսարհն ստանայ անձինս գործունեայս՝ քաջածանօթս հանգամանաց կենաց նորին: Իսկ Պերմանինն զիւրանան ամենայն միջոցք յառաջ տանելոյ զլրութեան նոյնս՝ առ ի առաւել ևս օգտաբեր առնել զայն՝ աշխարհին: Պատրաստականութիւն Պիտաւոր Իշխանապետին ի յարգել և ի վարձատրել զամենայն արժանաւոր և օգտաւէտ վաստակը՝ որպէս ուսանողաց՝ նոյնպէս և ուսուցանողաց, ապա Պերմանինն զհնարարութիւն՝ համարձակ և ազատաբար ընթանալ ընդ շաւիղն՝ որ ցուցեալ է ինքեան, և սակաւք յոյժ յայլոց ուսումնարանաց կարեն պարծիլ այսպիսեալ ուշադրութիւն Քարճարագոյն Կառավարութեանն առ նա, և այսպիսեալ պատրաստականութեամբ ի հասու լինել կարեաց նորին և ի վարձատրել զվաստակս, զորպիսի ցուցանէ Պերմանին Պիտաւոր Իշխանապետին նորին:

Յամին 1858 զտեղեկաւ Պերմանին ի նախկին Հոգաբարձուէ իւրմէ և ի բարեբարէ: զի ի 6 Փետրուարի այնր ամի փոխեցաւ առ Եստուած 172 ամի կենաց իւրոց Յովհաննէս Յովակիմեան Լազարեանց, որ զրեթէ ի ժամանակէ անտի հիմնարկութեան Պերմանինն էր Հոգաբարձու նորին: Յաւուրս նորա Պերմանին ի հասարակ մասնաւոր վարձարանէ (пансіона) ամբարձաւ ի կարգ

Թագաւորական Քարճարագոյն ուսումնարանաց ընկալաւ իրաւունս Իկէնոնի, պատրաստեաց տէրութեան և հասարակութեան զհարկաւոր բարեկիրթ զործունեաց անձինս: ոչ միայն բարեկարգեցաւ նիւթապէս, այլ և ստացաւ (չնորհ ունելով առատածնունդութեան Յովհաննէս Յովակիմեան և նորին արժանաւոր վաստակակցի, այժմեան Հոգաբարձու Տ. Խաչատուր Յովակիմեան) զնշանաւոր զլուսա զրամոց, զգետին և զայլ կարուածս, որք ապահովին զբարիորդ վիճակ նորին: Քարեպարքեա առատածնունդութիւն Յովհաննէս Յովակիմեան տարածանէր ոչ միայն ի վերայ անկեղոյն յազգաստհմէ նորա՝ Կարաստանին լուսաւորութեան, այլ և ի վերայ ազգային եկեղեցւոյ և զրաւանդութեան, ի վերայ ստրկաց իւրոց, և առհասարակ ի վերայ ազգաստաց և անանկաց՝ եղելոց յոր և իցէ կոչմանէ և յազգէ: որոյ վասն և մահ նորա՝ մեծ արտամեծիւն և ցաւ պատճառեաց ի սիրտս հազարաւորացն առ ի նմանէ բարեբարելոց: Այդ ցանկանն քաջիկ ևս ծանօթանալ հանգամանաց կենաց բարեպաշտագունի առնա, զայցն զկիսկատար տեղեկութիւնսն զնմանէ ի մատենին ալպագրելոյ ի Մոսքուա յամին 1859, ընդ վերնագրովս. «Յիշատակարան Քալաթ-բախտ Հոգաբարձու Լազարեան Պերմանին Երեւելեան լեզուաց, Նորին Պերմանոյն լեւոն Երեւելեան Պետական Ետենադարի և Սեփական Կայսերական Իւրան Յովհաննէս Յովակիմեան Լազարեանց *», յորում բովանդակեալ կան լիով կարեւորագոյն տեղեկութիւնքն զնմանէ, և մանրամասնեաց նկարագրութիւնն յուղարկաւորութեան և թաղման նորա, հանգերձ այն ամենայն ճառիւքն և յօդուածովք՝ որք ի պատճառս այսր ամուր հանդիսի հրատարակեցան յէջս ազգային և առաւ լրագրաց:

(Հարմարեցնել)

* Այս մատենան հրատարակեցաւ ի կրկին լեզուս, այն է՝ Հայերէն և Ռուսերէն: Խաճախեցէր:

ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՄՍԵՆՆԵՐ

Ի ԽՐԱԳՐԱՍՏԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆՈՍԱԳԻԾ

ՀԱՄԱՐԱՆՈՍԱԳԻԾ, այն է՝ Մանր ուսումնարաններէն Հաւասար, ի պէտս Հայկազեայ մանկանց, Մանրայ Մ. Մանրեանց: Երկրորդ րիւթ, հանդիւրձ յաւելումով կարեւորագոյն ազգային Մանրայ, 1859, 16 թաւ 54 էրէս: Գինն է 25 Է. արծ. ճանապարհի ծախսն քննող վերայ է: 8 օրինակն իւրաքանչեւ 1 ֆանին: 1 օրինակն 1/2 ֆանին:

ԲԵՐԻՍՏԱՎԱՍՏԱՆ, այն է՝ Համա-ուսումնարան Եւրոպական Կաթոլիկեան հանդիւրձ ծախսն իւրաքանչեւ, Մանրայ Մ. Մանրեանց, Մանրայ, 1861, 16 թաւ 153 էրէս: Գինն է 50 Է. արծ. ճանապարհի ծախսն քննող վերայ է: 2 օրինակն իւրաքանչեւ 1 ֆանին: 1 օրինակն 1/2 ֆանին:

Խաճախեցէր Տէր Լուսին Զ. ՄԱՐԿԱՆՆԵՐ: